ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.

ԿՐՕՆԱԿԱՆ—ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ.

1. Սրբազան Պարտաճանաչութիւնը . Ն. Վ. . 489
2. Աստուծոյ կամ Երկնքի Արքայութեան գաղափարը. . . . . Ն. Վ. . 491
3. Թուղթ Կոմիտասայ Հայոց Կաթուղիկոսի ի Պարսս . . . . Ն. Վ. . 494
4. Նիւթեր Հայոց եկեղեց. պատմութեան Ղ. Ս. 495
5. ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՔՐՕՆԻԿՈՆ 500

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ—ՊԱՏՄԱԿԱՆ.

6. *.—ՍԱՐՆ ԻՎԵՐ. Յ. Յովհաննիսեան . 503
7. Պարթեւները Պարսկաստանում . Ն. Ք. 505
8. Մի ակնարկ Հայաստանի պատմական անցեալի վրայ . . . . . Մ Կ. . 507
9. Նամակ խմբագրութեան Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս 512

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ.

10. Կրթական նոր խնդիրներ . . Ս. Մ . 513
11. Պատկերներ Շիրակի գիւղ. կեանքից Ե. Մ. . 516
12. ՄԱՆՐԱԼՈՒՐՔ 519

ԱԶԳԱՅԻՆ

13. ԵԿԵՂԵՑԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ 524
Մայր Աթոռ. . . . .
ՏԱԺԿԱՀԱՅՔ . . . . .

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.
ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ.
ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ.
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԱՐԱՐԱՏԻ 1896 Թ. ՆՈՅԵՄԲԵՐ.

ԹՈՒՂԹ ԿՈՄԻՏԱՍԱՅ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ Ի ՊԱՐՍՍ.

Ամենայն բան ջանիւ,* ասէ ուրեմն ժողովողն ի խօսն իւրում, իմաստունն Սողոմոն՝ մանաւանդ խօսել բանս մտաւորս և լսել յումեքէ զհանճարով ասացեալն, որք են աշխարհական զրուցանաց և ցնորից երկրի խօսք՝ ի մարդկանէ ասացեալք: Որչափ ևս առաւել ի Գրոց սրբոց բերանովք արժանաւոր մարդկան՝ սպասաւորաց պատգամացն Աստուծոյ, ճառք գոյին ապաշխարութեամբ լի լսողաց իմանալ, քան թէ սոցա ասել՝ Հոգւոյն շնորհիւ: Վասն որոյ կարօտանամ յոյժ շնորհիւ Քրիստոսի ես ասօղս, զոր մարդոյ բերանով ոչ է արժան ումեք խօսել, բայց թէ բերան Աստուծոյ ոք կարասցէ լինել՝ զպատուականն հանելով յանարգէ, և կամ որպէս միւսն, թէ եդ զբերան իմ սուր սուսեր.** ապա համարձակեսցի խօսել հրամանաւ ցեառն և ոչ լսել, զի ժողովուրդ բազում լիցի Քրիստոսի: Եւ մանաւանդ յոյժ դժուարին է լինել հասկաքաղ ի հունձս և ճառագող ի կութս՝ զայլոց յառաջագոյն զբանս գրոց ասացեալ մեծաւ քննութեամբ ոմանց թերևս և ի գիրս ապաւորեալ է զիմաստն, վասնզի բազմաժամանակեայն և հինն որպէս գինի յախորժելի է յարբմունս քան զնորս. Նոյնպէս և տարրացեալ զբանն զբազում ժամանակս ի լսողացն միտս՝ մանաւանդ զի և ոչինչ սխալանք ուղիղ հաւատոյ գտանիցին յառաջագոյն ասացելոցն, և ոչ աննշանից ոմանց կամ սակաւուց փարգապետութիւն բանից իցէ լինել: Այլ իմ յաստուածայնոյն թեակոխելով մտածութիւնս՝ զյառաջաբերութիւն բանիցն ընծայեցից, և զայս ոչ նորոգաձեւութեամբ, յաղագս վերին և լուսաշաւիղ գանձուն պատուականի, որ է փրկութիւն աշխարհի, թէպէտ և յաման ծածկեալ ըստ Առաքելոյն ձայնի,* վասնզի չէ ծագեալ առ նոսա լուսաւորութիւն աւետարանի փառացն Քրիստոսի, բայց ոչ թաքչի ի սիրողաց իւրոց՝ հասանէ առ ցանկացօղս իւր,** զի զմտաւ ածելով ըղնմանէ՝ կատարեալ իմաստութիւն է ստանալ զանուն նորա ուղիղ հաւատովք, արմատ անմահութեան ըստ Սողոմոնեան բանին՝ առաւել որ ի մահ Որդւոյն Աստուծոյ կենդանացեալք հաղորդեցան անճառաբար, զՀոգւոյն սրբոյ զյորդեղութեանն շնորհս յինքեանս բերելով: Գրեալ է, թէ իմաստունն ի ժամանակին յայնմիկ լռեսցէ, բայց այժմ ժամանակս զիս պահանջէ՝ վասն արտաքնոցն, որք ոչ են յայսմ գաւթէ, և համարձակութիւն տայ, թէ գնացէք մինչ զլոյսն ունիք*** ի բարեաց գործոց առաքինութիւնս անխափան, և թէ յամենայն ժամ պարտ է ի բարիս նախանձաւոր լինել, և դարձեալ՝ Խօսեցայ ըղվկայութիւնս քո առաջի թագաւորաց և ոչ ամաչեցի.[1] առանց դանդաղանաց մեք եղիցուք փոխանակ բազմաց սատարութիւն աղօթից իմոյս հօտի, քաջալերեալք հասցուք ի կատարումն բարեաց, և ի նշանակեալ նպատակ երանելոյն Պօղոսի, որոյ պարծանք՝ խաչըն, և ազատութիւն՝ յերկինս, և կատարի-

* Ժող. Ա. 8 ** Ես. որպէս սուսեր սուր:

* Բ. Կորնթ. Դ. 4. ** Իմաստ. Զ. 14. *** Յովհ. ԺԲ. 35.
[1] Սաղմ. ՃԺԸ. 46.